

Buro de Brug Rapporten

B18-375

Briefrapport Dorpsstraat 13 te
Woudenberg

Status: concept 1

9 mei 2018

Colofon

ISSN 2468-6727

Auteur(s) Sueur, C.

Copyright © 2018 Buro de Brug
www.burodebrug.nl

Inhoud

1	Inleiding.....	5
1.1	Algemeen.....	5
1.2	Huidige situatie	6
1.3	Toekomstige situatie.....	6
2	Archeologisch bureauonderzoek	8
2.1	Archeologische en historische gegevens	8
2.2	Landschappelijke gegevens	8
2.3	Verstorende bodemingrepen in het verleden	9
3	Archeologische verwachting en selectieadvies	10
3.1	Archeologische gespecificeerde verwachting.....	10
3.2	Selectieadvies.....	10
4	Bronnen.....	11
4.1	Digitale bronnen	11
4.2	Literatuur	11

Bijlage 1: historische kaarten

Samenvatting

Dit archeologisch briefrapport betreft het plangebied Dorpsstraat 13 te Woudenberg, en is uitgevoerd in opdracht van De Bunte Vastgoed Oost BV.

Het plangebied ligt aan de Dorpsstraat 13 te Woudenberg, gemeente Woudenberg (zie afbeelding 1). De aanleiding tot dit onderzoek is de bouw van een supermarkt, met ondergrondse parkeervoorziening, die nagenoeg het gehele plangebied zal beslaan.

Archeologische gespecificeerde verwachting

Aangezien het plangebied is gelegen in een relatief laag en nat (door het ontbreken van voldoende afwateringsmogelijkheden) deel van de Gelderse Vallei, was het gebied tot de Late Middeleeuwen weinig aantrekkelijk voor bewoning. Daarom is de kans op oudere resten, en met name uit perioden vanaf de Bronstijd/IJzertijd, zeer klein. Bewoning vond plaats op hoger gelegen delen van dekzandruggen en flanken van stuwwallen.

Het plangebied is gelegen in de dorpskern van Woudenberg, dat vanaf de Late Middeleeuwen relatief intensief bewoond is geweest. Daarom worden archeologische resten van een nederzetting of van agrarische activiteit verwacht uit perioden vanaf de Late Middeleeuwen. De mogelijke resten zullen bestaan uit huisplaatsen met bijgebouwen, erven, verkavelingsloten en losse elementen als waterputten. Resten van bouw materiaal zullen voor de oudste structuren voornamelijk bestaan uit hout, maar de recentere structuren zullen naar verwachting voornamelijk uit (bak)steen bestaan. Afhankelijk van de dikte van de humeuze bovengrond wordt het vondstniveau verwacht in de eerste ca. 30 tot 50 cm beneden het maaiveld. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen, waterputten etc., waarvan het diepste deel op ca. 150 cm –mv aanwezig kunnen zijn) worden binnen ca. 50 tot 70 cm beneden het maaiveld verwacht. Organische resten (zoals bot, hout, leder en textiel) zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd.

De beperkte beschikbare gegevens laten niet toe, het complextype en de omvang van de verwachte resten nader te specificeren.¹

Buro de Brug merkt ter aanvulling op dat de aangetroffen scherf van een urn aangeeft dat het - ondanks de geringe kans - nimmer is uit te sluiten dat er vondsten uit vroegere perioden kunnen worden aangetroffen.

Selectieadvies

Gegeven de conclusie dat er hier sprake is van een gebied met hoge archeologische verwachtingen, adviseert Buro de Brug een vervolgonderzoek in de vorm van verkennende boringen te laten uitvoeren. Hiermee kunnen zowel de intactheid van de bodem als eventuele aanwezige archeologische lagen worden vastgesteld.

Bij de sloop van de bebouwing beneden het maaiveld zal wel rekening gehouden dienen te worden met eventuele archeologische waarden: met het uit de grond verwijderen van funderingen kunnen archeologische resten of lagen worden verstoord. Geadviseerd wordt met de benedenmaaiveldse sloop te wachten totdat het archeologische onderzoek is afgerond, danwel met de archeologisch adviseur van de gemeente is afgestemd.

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies van Buro de Brug. De gemeente Woudenberg dient dit advies middels een besluit te bekrachtigen.

Indien tijdens de werkzaamheden resten worden aangetroffen waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat deze resten van cultuurhistorische waarde zijn, geldt een wettelijke meldingsplicht conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet.

¹ Huizer 2016.

Administratieve gegevens

Projectnaam	Dorpsstraat 13 te Woudenberg
Opdrachtgever	De Bunte Vastgoed Oost BV
Contactpersoon	J. van Ginkel
Uitvoerder	Buro de Brug
Autorisatie	drs. J.W. Oudhof, senior KNA prospector reg.nr. 68552142. j.w.oudhof@burodebrug.nl 06-25289957
Projectcode Buro de Brug	B18-362
Betrokken projectmedewerkers	Projectleiding: drs. ing. C. Sueur, senior KNA prospector reg.nr. 80122156. Rapportage: drs. ing. C. Sueur
Bevoegd gezag	Gemeente Woudenberg / ODRU L. Bruning
Provincie, gemeente en plaats plangebied	Provincie Utrecht, gemeente Woudenberg
Toponiem	Dorpsstraat 13
Kadastrale nummers	Gem. Woudenberg, nr. 1537
Centrumcoördinaat	X: 156960 Y: 455000
Oppervlakte plangebied en oppervlakte verstorende activiteiten	c. 2440 m ² c. 2440 m ²
Onderzoeksmeldingsnummer Archis 3	4607283100
Beheer en plaats documentatie	Buro de Brug, Amsterdam
Rapportversie	Concept 1
Datum rapport	9 mei 2018

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Dit archeologisch briefrapport betreft het plangebied Dorpsstraat 13 te Woudenberg, en is uitgevoerd in opdracht van De Bunte Vastgoed Oost BV.

Het plangebied ligt aan de Dorpsstraat 13 te Woudenberg, gemeente Woudenberg (zie afbeelding 1). De aanleiding tot dit onderzoek is de bouw van een supermarkt, met ondergrondse parkeervoorziening, die nagenoeg het gehele plangebied zal beslaan. Zie afbeelding 3 en 4. De omvang van de bodemingrepen zal c. 2440m² bedragen.

In het bestemmingsplan *Bebouwde Kom Woudenberg* uit 2017 heeft het plangebied de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1' (Omgeving beschermd archeologisch monument) gekregen. Op de bestemde gronden mogen geen bouwactiviteiten plaatsvinden voor zover deze groter zijn dan 100m² en daarbij dieper reiken dan 0,30m, en geen werken (niet zijnde bouwwerken) worden uitgevoerd die dieper reiken dan 0,3m (zonder oppervlaktegrens). Het voorgaande maakt duidelijk dat de geplande bouw- en aanlegactiviteiten in het plangebied de toegestane vrijstellingsgrenzen van oppervlakte en diepte overschrijden. De voorgenomen werkzaamheden zouden een bedreiging kunnen vormen voor eventueel aanwezige archeologische resten in de ondergrond. Daarom is een archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk.

Afbeelding 1. Locatie van het plangebied.

De locatie van het plangebied voor de supermarkt grenst direct aan de noordzijde van het plangebied 'Centrumplan' dat in 2016 door ADC is onderzocht.² Zie afbeelding 1, onderzoeksnummer 4003054100. Zie afbeelding 1.

Door het ADC is in 2016 uitvoering het landschap en de archeologie voor het Centrumplan beschreven; deze beschrijving en het daaruit voortvloeiende verwachtingsmodel is ook van toepassing voor het plangebied van de supermarkt. Buro de Brug achtte het daarom niet zinvol een volledig nieuw bureauonderzoek uit te voeren. Sinds het publiceren van het ADC rapport is er archeologisch en landschappelijk namelijk niets veranderd binnen het plangebied. In samenspraak met de gemeente Woudenberg en hun adviseur bij de ODRU (L. Bruning) is besloten dat een briefrapport hier kan volstaan, waarbij voor alle landschappelijke en archeologische gegevens en ook voor het verwachtingsmodel wordt verwezen naar archeologische rapport van het ADC uit 2016.³

1.2 Huidige situatie

Het plangebied is deels in gebruik als tuin/parkeerplaats en bestraat erf, en deels bebouwd. De bebouwing betreft een grote loods/kantoor, een berging, een dubbele garage en een woonhuis uit de jaren na 1970. Zie afbeelding 2.

Afbeelding 2. Aangezicht van het plangebied (rood omkaderd) vanuit zuidelijke richting. Van links naar rechts: het woonhuis, de dubbele garage, de berging (op de achtergrond) en de loods/kantoor. Bron: Google Maps 2018.

De gemeente Woudenberg is op het moment van het opstellen van dit briefrapport bezig alle bouwdoSSIERS te digitaliseren. De bouwtekeningen bevinden zich extern en zijn daarom de komende tijd niet raadpleegbaar.⁴

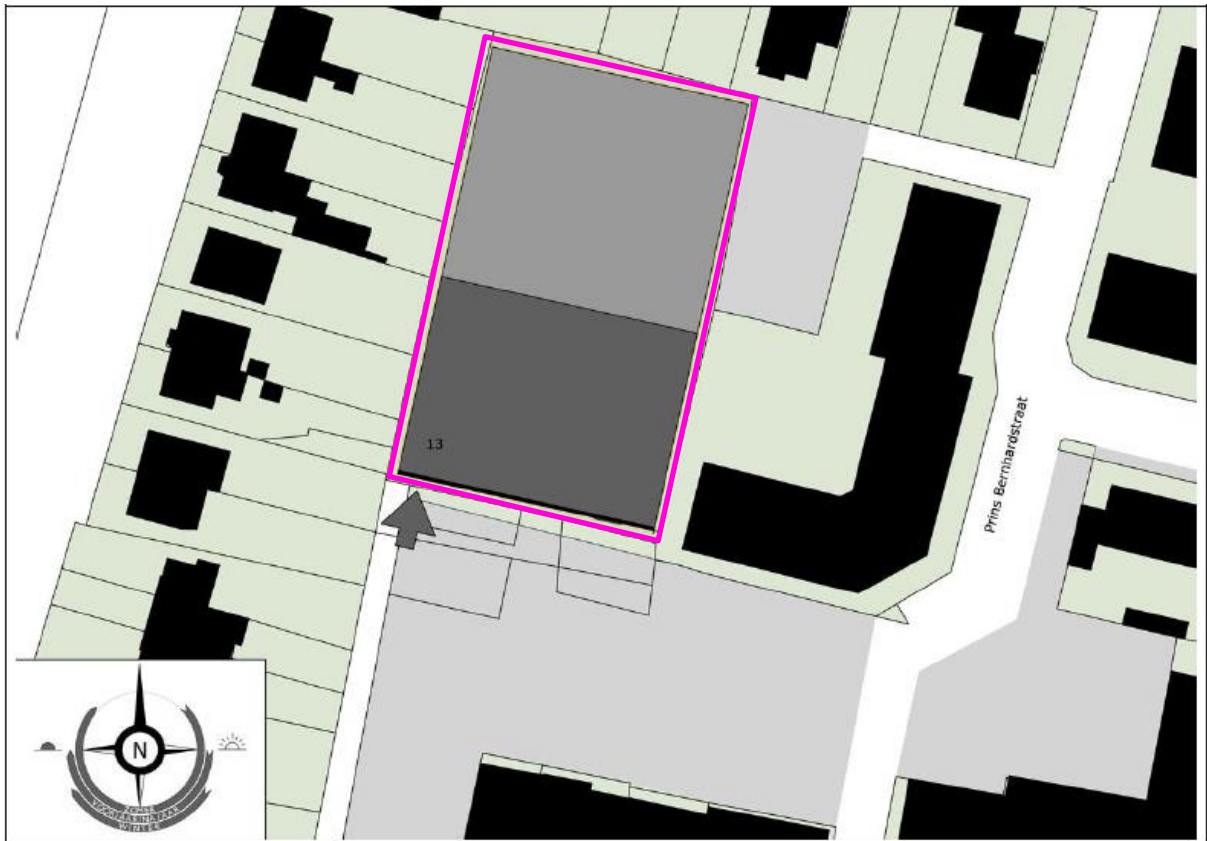
1.3 Toekomstige situatie

De geplande ontwikkeling bestaat uit het aanleggen van een parkeerkelder en het bouwen van een supermarkt, zoals weergegeven in afbeelding 3 en 4. Het definitieve ontwerp is nog niet bekend, maar voor een parkeerkelder mag worden uitgegaan van een minimale aanlegdiepte van 2,30m beneden maaiveld. Door deze activiteiten zullen eventuele archeologische volledig worden verstoord.

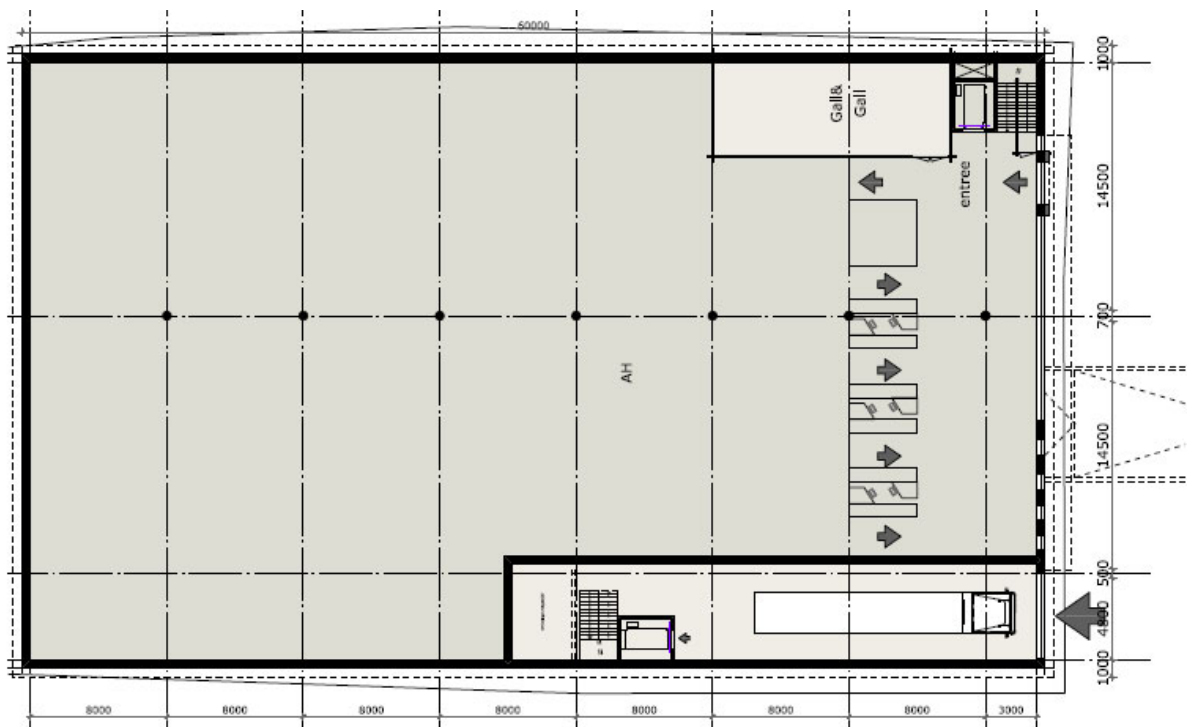
² Huizer 2016.

³ Mail van L. Bruning (ODRU) aan C. Sueur (Buro de Brug) d.d. 8 mei 2018.

⁴ Mededeling mevr. C. van Dijk, medewerkster Loket Leefomgeving, d.d. 9 mei 2018.

Afbeelding 3. Detail locatie van nieuw te bouwen supermarkt. Bron: Bunte Vastgoed Oost BV.

Afbeelding 4. Ontwerp van begane grond nieuw te bouwen supermarkt. Bron: Bunte Vastgoed Oost BV.

2 Archeologisch bureauonderzoek

Zoals in de inleiding is aangegeven, heeft het ADC in 2016 uitvoering het landschap en de archeologie voor het Centrumplan beschreven; deze beschrijving en het daaruit voortvloeiende verwachtingsmodel is ook van toepassing voor het plangebied van de supermarkt.⁵

Hieronder worden enkele zaken uit dit rapport belicht en enkele specifieke gegevens m.b.t. de supermarkt locatie toegevoegd.

2.1 Archeologische en historische gegevens

Het plangebied aan de oostzijde nog net binnen AMK-terrein 12241 (dat heeft meer te maken met de grove begrenzing van het AMK terrein, dan met expliciet aangetoonde waarden langs deze zijde). Het betreft een terrein van hoge archeologische waarde, vanwege sporen van bewoning, vanwege de dorpskern van Woudenberg. Deze heeft zich hier vanaf 1240 ontwikkeld.

Binnen het plangebied komen geen archeologische vondsten voor. Vlakbij is in 1894 een niet nader geduide of gedateerde scherf van een urn gevonden (Vondstmelding 2842917100). Zie afbeelding 1. De vondstomstandigheden van deze scherf zijn niet bekend.

Opgravingen in de wijdere omgeving hebben laatmiddeleeuwse afvalkuilen, de restanten van een kleinschalig verkavelingssysteem en een waterput zijn aan het licht gebracht. Daarnaast zijn bij niet archeologische graafwerkzaamheden aardewerkfragmenten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd aangetroffen.⁶

Binnen plangebied komen geen Rijksmonumenten of gemeentelijke monumenten voor. Daarom gelden er ook geen archeologische beperkingen ten aanzien van eventuele sloop (tot aan maaiveld) van de aanwezige bebouwing. Bij sloop beneden het maaiveld zal wel rekening gehouden dienen te worden met eventuele archeologische waarden: met het uit de grond verwijderen van funderingen kunnen archeologische resten of lagen worden verstoord.

Op grond van de Bonnebladen is te veronderstellen dat er in het verleden diverse bebouwing - van onbekende aard en datering - heeft bestaan. Zie bijlage 1. Daarbij wordt wel opgemerkt, dat de Bonnebladen niet heel nauwkeurig gegeorefereerd zijn, dus dat de locatie van bebouwing niet exact te bepalen is. Wel blijkt dat aan de zuidelijke rand van het plangebied rond 1832 een grote boerderij heeft bestaan.

2.2 Landschappelijke gegevens

Wat betreft de bodem is hier sprake van een Beekeerdgronden, lemig fijn zand (code pZg23) GWT III. De geomorfologie is niet gekarteerd (bebouwd), maar is waarschijnlijk te definiëren als een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden (code 2M9). Geologisch ligt hier Formatie van Boxtel met een dek van het Laagpakket van Wierden, fluvioperiglaciale afzettingen (leem en zand) met een zanddek (code Bx6).⁷

⁵ Huizer 2016..

⁶ Huizer 2016.

⁷ Huizer 2016.

2.3 Versturende bodemingrepen in het verleden

De reeds beschreven bebouwing kan de ondergrond in zekere mate hebben verstoord. Aangezien de bouwdoossiers niet raadpleegbaar zijn, is hierover geen nadere informatie te geven.

3 Archeologische verwachting en selectieadvies

3.1 Archeologische gespecificeerde verwachting

Huizer stelt in 2016: Aangezien het plangebied is gelegen in een relatief laag en nat (door het ontbreken van voldoende afwateringsmogelijkheden) deel van de Gelderse Vallei, was het gebied tot de Late Middeleeuwen weinig aantrekkelijk voor bewoning. Daarom is de kans op oudere resten, en met name uit perioden vanaf de Bronstijd/IJzertijd, zeer klein. Bewoning vond plaats op hoger gelegen delen van dekzandruggen en flanken van stuwwallen.

Het plangebied is gelegen in de dorpskern van Woudenberg, dat vanaf de Late Middeleeuwen relatief intensief bewoond is geweest. Daarom worden archeologische resten van een nederzetting of van agrarische activiteit verwacht uit perioden vanaf de Late Middeleeuwen. De mogelijke resten zullen bestaan uit huisplaatsen met bijgebouwen, erven, verkavelingsloten en losse elementen als waterputten. Resten van bouw materiaal zullen voor de oudste structuren voornamelijk bestaan uit hout, maar de recentere structuren zullen naar verwachting voornamelijk uit (bak)steen bestaan. Afhankelijk van de dikte van de humeuze bovengrond wordt het vondstniveau verwacht in de eerste ca. 30 tot 50 cm beneden het maaiveld. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen, waterputten etc., waarvan het diepste deel op ca. 150 cm –mv aanwezig kunnen zijn) worden binnen ca. 50 tot 70 cm beneden het maaiveld verwacht. Organische resten (zoals bot, hout, leder en textiel) zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd.

De beperkte beschikbare gegevens laten niet toe, het complextype en de omvang van de verwachte resten nader te specificeren.⁸

Buro de Brug merkt ter aanvulling op dat de aangetroffen scherf van een urn aangeeft dat het - ondanks de geringe kans - nimmer is uit te sluiten dat er vondsten uit vroegere perioden kunnen worden aangetroffen.

3.2 Selectieadvies

Gegeven de conclusie dat er hier sprake is van een gebied met hoge archeologische verwachtingen, adviseert Buro de Brug een vervolgonderzoek in de vorm van verkennende boringen te laten uitvoeren. Hiermee kunnen zowel de intactheid van de bodem als eventuele aanwezige archeologische lagen worden vastgesteld.

Bij de sloop van de bebouwing beneden het maaiveld zal wel rekening gehouden dienen te worden met eventuele archeologische waarden: met het uit de grond verwijderen van funderingen kunnen archeologische resten of lagen worden verstoord. Geadviseerd wordt met de benedenmaaiveldse sloop te wachten totdat het archeologische onderzoek is afgerond, danwel met de archeologisch adviseur van de gemeente is afgestemd.

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies van Buro de Brug. De gemeente Woudenberg dient dit advies middels een besluit te bekrachtigen.

Indien tijdens de werkzaamheden resten worden aangetroffen waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat deze resten van cultuurhistorische waarde zijn, geldt een wettelijke meldingsplicht conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet.

⁸ Huizer 2016.

4 Bronnen

4.1 Digitale bronnen

www.archis.cultureelerfgoed.nl
www.monumentenregister.cultureelerfgoed.nl
www.ahn.nl
www.hisgis.nl
www.pdok.nl
www.ruimtelijkeplannen.nl
www.oudwouderberg.nl
www.sikb.nl
www.topotijdreis.nl
www.wouderberg.nl

4.2 Literatuur

Huizer, J., 2016: *Centrumplan, Wouderberg: een bureauonderzoek*. ADC rapport 4127.

Bijlage 1: historische kaarten

Het plangebied is geelomkaderd.

Bonneblad anno 2010:

Bonneblad anno 1999:

Bonneblad anno 1970:

Bonneblad anno 1950:

Bonneblad anno 1900:

Kadastrale Minuut 1811-1832:

